

практичний журнал / головний редактор О. І. Бондар. К. : Видавничий дім «Гельветика», 2021. № 4(37). С. 114-120. DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2021.eco.4-37.17>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-477-1-15>

ANALYSIS OF CHANGES IN THE AIR TEMPERATURE REGIME IN THE CONDITIONS OF THE KHARKIV REGION

АНАЛІЗ ЗМІНИ ТЕМПЕРАТУРНОГО РЕЖИМУ ПОВІТРЯ В УМОВАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Koliada O. V

*Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor at the Department
of Ecology and Biotechnology
in Crop Production
State Biotechnology University
Kharkiv, Ukraine*

Коляда О. В.

*кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри екології та
біотехнологій в рослинництві
Державний біотехнологічний
університет
м. Харків, Україна*

Korobkova H. V.

*Candidate of Geographical Sciences,
Senior teacher at the Department
of Ecology and Biotechnology
in Crop Production
State Biotechnology University
Kharkiv, Ukraine*

Коробкова Г. В.

*кандидат географічних наук,
старший викладач кафедри екології
та біотехнологій в рослинництві
Державний біотехнологічний
університет
м. Харків, Україна*

Mikheeva O. O.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Assistant at the Department of Ecology
and Biotechnology in Crop Production
State Biotechnology University
Kharkiv, Ukraine*

Міхєєва О. О.

*кандидат сільськогосподарських наук,
асистент кафедри екології та
біотехнологій в рослинництві
Державний біотехнологічний
університет
м. Харків, Україна*

На сьогодні одним із найбільших викликів сучасності є зміна клімату. Наслідками кліматичних змін є часті небезпечні погодні катаклізми, зокрема паводки, повені, сильні вітри, зливи та дощі, град, посухи, які призводять до значних екологічних й економічних збитків у всьому світі.

Відповідно до даних Всесвітньої метеорологічної організації останні кілька років були найтеплішими за історію спостереження. Зміни

клімату змінюють умови ведення сільського господарства та ставлять його під загрозу; впливають на здоров'я населення, стан атмосфери, поверхневих та підземних вод; порушують умови функціонування екосистем; відбувається підвищення рівня моря, збільшується ризик природних катастроф [1].

Одним із найбільш важливих параметрів клімату є температурний режим, який формується в результаті взаємодії атмосферних процесів і сонячної радіації із поверхнею Землі. Саме зміни температурного режиму в останні роки стали об'єктом активного дослідження, як в Україні, так і в інших регіонах світу. Основною метою таких досліджень є встановлення закономірностей, які викликають кліматичні зміни та можливі наслідки для людей та природи [2].

Відповідно до даних Всесвітньої метеорологічної організації глобальна середня приземна температура в 2023 році на 1,45 °C перевищувала середнє значення за 1850–1900 роки. Що стосується України, то фахівці українського Гідрометцентру, відмічають, що за останні 30 років спостерігається стрімке підвищення середньорічної температури повітря по всій території України в середньому на 1,2 °C [3]. В Україні через глобальне потепління південні природні зони почали посуватися на північ, а в окремих районах Одещини та Херсонщини вже формуються деякі ознаки пустельного клімату. За умов стрімкого зростання середньорічної температури в Україні, кількість опадів залишається майже незмінною по всій території країни, проте відмічається неоднорідність їх випадіння. За умов підвищення температури повітря, зниження кількості опадів та надходження в атмосферу забруднюючих речовин відбувається погіршення здоров'я та збільшення захворюваності населення.

Харківська область є однією із найбільш індустріально розвинутих регіонів України, що в свою чергу обумовлює значний антропогенний тиск на навколишнє природне середовище. Для дослідження питання зміни клімату в умовах Харківської області нами було проаналізовано динаміку середньорічної температури на метеостанції «Рогань» за останні 20 років.

Дослідженнями науковців підтверджено, що за останні 60 років клімат Харківської області знаходиться в стадії змін, які призводять до небезпечних метеорологічних та кліматичних явищ, а також порушення умов для життя і діяльності людини та стабільності екосистем. Проведений нами аналіз підтвердив існуючу тенденцію підвищення середньорічної температури в умовах Харківської області. Зокрема, впродовж останніх років (2019–2020 рр.) середньорічна температура повітря зросла на 1,7–1,8 °C, порівняно із середньо багаторічними значеннями (норма за 1971–2000 рр.). Порівняно з даними 2000 р.

середньорічна температура повітря у 2019–2020 рр. підвищилась на 2,3–2,4°C (рис. 1).

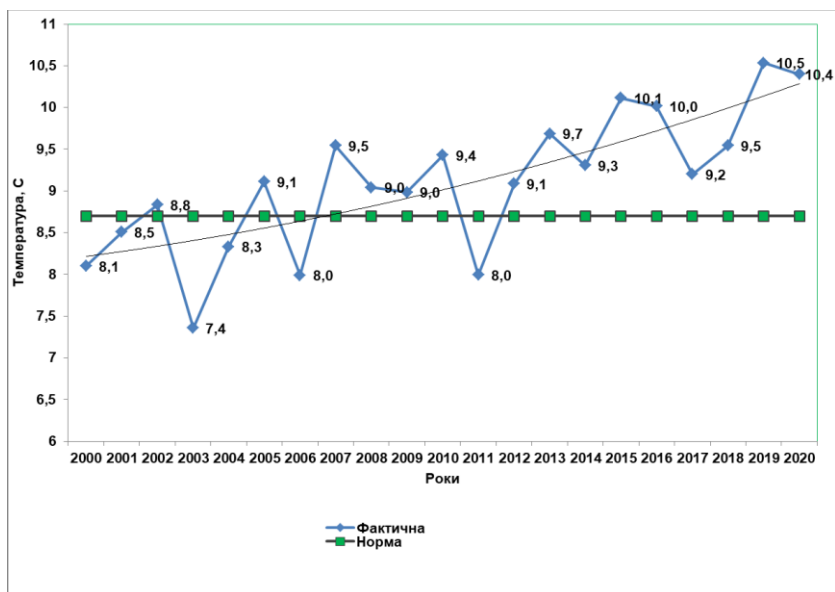

Рис. 1. Динаміка середньорічної температури в Харківській області за останні 20 років

У розрізі місяців найбільші перевищення температурної норми у 2019 році характерні для грудня, лютого та червня (рис. 2).

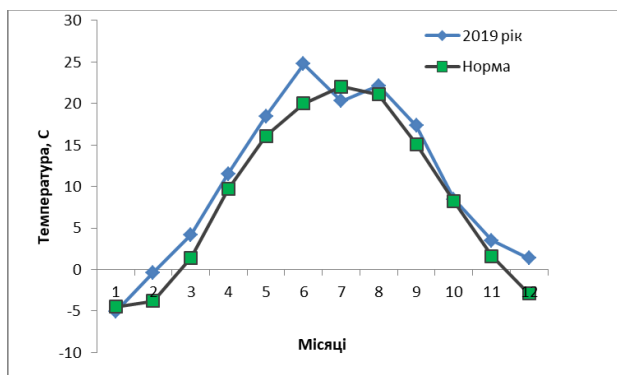

Рис. 2. Середньомісячні значення температури повітря в умовах Харківської області

Таким чином, підтверджена тенденція підвищення температури повітря в умовах Харківської області, вимагає невідкладного впровадження дієвих інструментів протидії кліматичним змінам в регіоні. Зокрема, серед таких інструментів варто зазначити впровадження заходів щодо зниження рівня промислового забруднення; забезпечення раціонального використання природних ресурсів; забезпечення сталого лісоуправління і підвищення адаптивної здатності лісових екосистем; удосконалення системи поводження з відходами; збереження біорізноманіття та розвиток природно-заповідного фонду; відновлення та забезпечення стабільності територій підданих мілітарному впливу.

Література:

1. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / [С. П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко] ; за ред. С. П. Іванюти. Київ : НІСД, 2020. 110 с.
2. Решетченко С. І., Ткаченко Т. Г., Лисенко О. Г. Зміна температурного режиму на території Харківської області. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Геологія. Географія. Екологія»*. Випуск 43. 2015. С. 153–158.
3. Рибалова О. В., Цимбал Б. М., Золотарьова С. О. Аналіз небезпеки змін клімату в Харківській області. *Матеріали четвертої Міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку»* (21–22 жовтня 2021, м. Херсон, Україна). Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 237–240.